

Από μιάς κι αρχής, όλα δώσανε τόση σημασία στο ναυτικό κίνημα, έπρεπε νάν τὸ συλλογιστοῦν οἱ κύριοι ἄ σφάρμα κι ἄν τὸς βαρτοῦσανε τὰ κότεια νὰ φέρουν τὸς στασιαστές ἀξιωματικούς τοῦ Ναυτικοῦ ἴσαμε τὸ δικαστή- ριο. Ἄν μπορούσανε, νὰ τραβήξουνε μπροστά. Ἄν ὄχι, νάν τὸ πνίξουν ἀπὸ τὴν ἀρχή, νὰ μὴ τοῦ δώσουν τόση ση- μασία καὶ νὰ μὴ ρεκαμαρύνουν τόσο τὴ δράση τους. Τώρα μὲ τὴν ὁμηγεστεία... Μὰ δὲν ἀξίζει νὰ προχωρήσει κα- νείς περισσότερο στὴ σκέψη, του. Μὲ τὴ λέξη σαλατοποτόνησθαι τὰ λέει κανεὶς ὄλα.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ*

ΟΙ ΚΑΡΟΤΣΕΡΗΔΕΣ

Τὸς τζέει ἡ Δεῦκα (ποτάμι) καὶ οἱ πέτρες της. τὸς κτυπᾷ κατὰσπιθα δὲ κατεβατός, τὸς πουνιιάζει καὶ πεθαίνει ὑν χτικισμένοι ἀπὸ σφάκτη φαρμακερό- σπώνονται τὴ νύκτα καὶ τραβοῦν γιὰ τὸ μεροδοῦλι, νὰ μαζέψουν πέτρες πὸν θὰ κτισθοῦν τὰ σπιτία τῶν πλοσιῶν καὶ τὰ φιλενθροπικὰ καταστήματα, πὸν δὲν προσφείνουν ἢ δὲν θέλουν νὰ τὸς πάρουν σάν δὲν μποροῦν πιά νὰ δουλέψουν. κουβαλοῦν σὸν ἥλιο, σὸν χιόνι, στὴ βροχή, γιὰ τὸς ἄλλους. τὰ δικὰ τους τὰ σπιτία τὰ κίτουν μὲ χωματένιες πέτρες πὸν δὲν χρειάζονται ἀσβέστη καὶ μεροδοῦλια ξένα...

Περνοῖν μὲ τὰ κόρρα τους γεμάτα πέτρες, με- γάλες, μικρές. Τὰ σέρνουν ἕνος ψαχῆς ἢ ἕνος ντο ρῆς, περσιονιάρικα, τεμπέλικα. πὸν καὶ πὸν ἕνα ἡ- μερο ντὲ ἔδῃ τοῦ καροτσέρη τὰ ξυπνᾷ καὶ σειοῦν πιδὲ μὲ ζέση τὰ κανιά τους. ξανατεμπελιάζουν σάν νοιάσουν τὸν ἀφεντικό τους ν' ἀργοπορή στέκετα κι' αὐτὸς νὰ ξανασάνει... σκύνει, ξεριζώνει καμμιὰ καυκοκίδα, τὴν πλένει καλά καὶ πσοτρικὰ σὸν σὲ- λάκι καὶ τὴν μασουλᾷ, τὸ ἴδιο ὅπως οἱ ἀρχόντοι μα- σουλοῦν τίς καραμέλες τοῦ γ α λ λ ι κ ο ὦ ζαχορο- πλοστεψου, γιὰ νὰ κοπνίσουν μὲ πιδὲ ὄρεξη τὸ τσιγα- ρέτιο τους ἔπειτα.

Στὸ γυρισμὸ εἶναι μέσα σὸν κάρο αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀντὶ τὰ λιθάρια. λιθάρι καὶ αὐτὸς ἔπομονῆς, ἐγκαρ- τερησεως. βαστᾷ ἕνα κομμάτι ψωμί τίς περισσότερες φορὲς καὶ προσπαθεῖ νὰ γεμίσει τὸ ἄδειο διαρκῶς ἄν- τερότου. κτυπᾷ ἀφαιρεμένος καὶ σιγοτραγουδῶντις τὸν ψαρή ἢ τὸν καρᾷ του καὶ αὐτὸς καμῶνεται πὸς τρέχει. ἀναταράζεται ὁ ἀφεντικός... ποιὸς ξέρει ἄν δὲν εἶναι εὐχαριστημένος γιὰ τὸ κάρο εἶναι κτήμα του ἢ εἶναι ξένο καὶ τὸ δουλεύει πιδὲ ἀξένουιστα. Κομιὰ φορὰ τὸ παραφορτώωνν ἢ εἶναι κι' ἀπ' τὴν πείνα τότε σκυνιάγει, πέφτει, τρέχει τὸ αἷμα ἀπ' τὰ ρουθούνια του, πονᾷς ἄν τῆχει καὶ τὸ δαῖς καὶ ἐκεῖνος πονᾷ ἄν τῆχει νὰ τῆχει πληρωμένο. τότε βλα- σιτημᾷ τὴν Παναγία καὶ τὸ Χριστὸ καὶ σὲ κάνει νὰ θές νᾶβλεπες ἐκεῖνον νὰ σπερτάρει καὶ τὸ ἄλλογο νᾶναι ὁ ἀφεντικός. ἴσως νᾶταν πιδὲ πνευτικός, νὰ μὴ κλωσιτᾷ σάν ἄν θ ρ ο π ο σ... Τοῦ ἀνθρώπου ἢ κλωσιτᾷ πονεῖ πιδὲ πολὺ ἀπ' τ' ἄλλογον.

Ο ΖΗΤΙΑΝΟΣ

Εἶναι γέρος, κοίφιαλο. δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῆ στὰ πόδια του, τὸν φέρνουν αὐτὰ ὅπου θέλουν, γέρ- νοντας καὶ τὰ δύο ἀπὸ μέσα. βαστᾷ ἕνα θεόρατο τράστο κάργα γεμάτο καὶ ἀκουμβᾷ σ' ἕνα χονδρὸ ραβδί στὰ σίγουρα.

*) Σημ. τοῦ «Νουμά». — Μιὰ σειρά τέτιες χαριτωμένες εἰκονοῦλες μᾶς ἔστειλε ἡ κ. Διάλιου, παρακλώντας μας νὰ μὴν τῆς διορθώσουμε τὸ χειρόγραφο «στὸ πιδὲ ἀπλὸ τῆς γλώσσας, γιὰτὶ γράφει ὅπως ἀκούει». Ἄν καὶ δὲν πι- στεύουμε νᾶκουσε ποτὲ ἡ κ. Διάλιου τὰ «εὐα κτισθούνη», «εἰδὲν θίλουνη» κτλ., ἐμεῖς σεβόμεσθε τὴ θείλησῆ της καὶ δὲν τῆς τὰ πειράζουμε.

Μιὰ μέρα τὸν σταμάτησα καὶ τὸν ἀνέβασα σ' ἄ- μάξι, τὸν ἔβαλα δίπλα μου.

— Πὸν πᾶς κάθε μέρα; τὸν ρώτησα. πὸς μπο- ρεῖς καὶ περπατᾷς μὲ τὰ πόδια; ἢ σ' ἀφήνει κανένα κάρο δὲν κοντά;

— Ὅχι, μοῦ ἀπάντησε.

Γύρισε τὰ μὲτάκια του τὰ ξεβαμμένα καὶ βα- θουλᾷ, μὲ ἄνταξε μὲ συμπάθεια. τὰ χεῖλη του τὰ ἄσπρα κινήθηκαν σάν νὰ μιλοῦσαν μόνα τους, ἄφη- ναν νὰ φαίνεται ἕνα στόμα σάν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ: γυμνὸ ἀπ' τὰ κόκκαλα πὸν ροκανίζον διαρκῶς ἀχόρ- ταγα καὶ λιμάρινα σ' ὅλη τὴ ζωῆ, ὡς πὸν νὰ πέ- σουν πιά, νὰ ξεκουραστοῦν κ' οἱ μασέλες...

— Ὅχι, μοῦ ξαναεῖπε. εἶμαι δι κονιάρης, φεύγω ἀπ' τὸ χωριὸ κάθε πρωτὶ, πάω στὴν πόλη γιὰ ζη- τινιά, τὸ βραδάκι γυρίζω πάντα φέρνω κομμάτια φρέσκα γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ κουραμένα γιὰ μένα... συχνὰ καὶ πεντάρες γιὰ τὸ μάλωμα τῶν κοποντιῶν τῶν παιδιῶν...

— Ποιῶν παιδιῶν;

— Τῆς κόρης μου. εἶναι χήρα μὲ ἔξη ἀνήλικα. τὸ μεγαλύτερο εἶναι ἕξ πέντε χρονῶν κορίτσι καὶ ὁ- μορφο. δὲν θέλω νὰ ξοκώλει... ἄμα τὰ κλείσω, ἔχει πάλι ὁ Θεός...

Τὸν πορτηροῦσα τῶρα κολά. τὰ ροῦχα του εἶ- τιν ῥάκη μοναχᾷ, παπούτσια φοροῦσε, κάτι πετιοῖα δεμένα μὲ σκοινιά, σὸν κεφάλι εἶχε ἕνα παράξενο σκούφωμα δεμένο γύρω-γύρω μ' ἕνα βρώμικο μαν- τῆλι. ξέφευγαν κάτι μπινελίτες ἀκτιένσιες, μαλλᾷκια ἀσπρουλιάρικα καὶ σπονᾷ τὰ χεῖρια του λιπόσποκα, μὲ νύχια μεγάλα καὶ ἀκάθαρτα.

Νιράπηκα πὸν τὸν εἶχα κοντά μου. λίγο-λίγο εἶχε ξαπλωθεῖ καὶ ἕνα μεδίσμα ἀνθρώπου στὰ χεῖλη του γεμάτο ἀπόλαση, εὐχαρίστηση.

— Μήπως ἔχεις ψείρες; τὸν ρώτησα τρομαγ- μένη.

— Ἄ μᾶ! σὲ καλὸ σον, μοῦ ἀπάντησε μὲ γέ- λιο. δὲς τὸ πονκάμισό μου, εἶναι καθαρὸ. Καὶ τρά- βηξε μὲ προθυμία κάτω ἀπ' τὰ ῥάκη του τὰ μανίκια τοῦ γαλάζιου ποκαμισοῦ του. πὸς ἔτρεμιν τὰ χεῖρια του!

— Πὸσω χρι νῶν εἶσαι; τὸν ρώτησα πάλι.

— Ὅγδοῦντα ὀχτώ.

— ! καὶ βαστᾷς, βαστᾷς κάθε μέρα σ' αὐτὸν τὸν δρόμο!

Μοῦ ἐρχότανε νὰ φιλήσω τῶρα τὸ γερόντακι καὶ νὰ κλάψω κερτήθηκα καὶ γιὰ τὰ δύο... τὸ ἐπέβαλλε, βλέπεις, ἢ θ ε ἰ σ ι μ ο υ !

Πάτρα.

ΛΟΥΚΙΑ ΤΑΚΗ ΔΙΑΛΙΟΥ

Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠΥΣΗ

Τὴν περασμένη Δευτέρα πέθανε ἡ μάνα τοῦ Γιάννη Καμπύση. Ὅσο ζοῦσε ὁ γιὸς της εἶτανε μιὰ καλὴ μάνα. Ἄπὸ τὴ μέρα ὅμως πούσθησε ὁ γιὸς της εἶχε ἀρχινήσει νὰ γίνεται μιὰ ξεχωριστὴ φυσιογνωμία, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ μέρα ἐκεῖνη ἴσαμε προ- χτῆς πὸν πέθανε, ζοῦσε μέσα σὸν πόνο της καὶ ζοῦσε, λές, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ κρατάει, σάν ἀρ- χιλία Ἐστιάδα, ἄσθεστο τὸ καντήλι τῆς θύμησης τοῦ παιδιοῦ της.

Γράμματα πολλὰ δὲν ἤξερε καὶ ὅμως διάβασε καὶ ξαναδιάβασε τὰ ἔργα του καὶ τάχε σκεδὸν ἀπο- ττηθίσει, ἀφοῦ ἀλάκαιρα τὰ ἑννιά χρόνια πὸν πε- ράσανε ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Καμπύση, δὲν τάφισε

τὰ βιβλία του ἀπὸ τὰ χεῖρια της. Δυστυχῶς ἡ γριὰ Καμπύσηκα ὅσο καὶ ἄν ἐχτιμαῖσε τὸ γιὸ της, δὲν εἶταν καὶ τόσο λευτερωμένη ἀπὸ μερικὲς κοινωνικὲς πρόληψες καὶ γι' αὐτὸ προτίμησε νάν τοῦ στήσει ἕνα μνημεῖο σὸν νεκροθάφειο, ἀντὶ νὰ συμζώξει σὲ μιὰ λουσάτη ἔκθεση ὅλα τὰ τυπωμένα καὶ ἀτύπωτα ἔργα του, καθὼς τῆς εἶχαμε προτείνει. Οὔτε ἤθελε νάν τᾶκούσει πὸς τὸ βιβλίο χρειζοι συγουρότερη καὶ μεγαλύτερη ἀθανασία ἀπὸ τὸ μαρμαρο!

Καὶ τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸ: Ὅσο νὰ τελιώ- σει τὸ μνημεῖο, δύο τρία χρόνια δηλ., ἢ φροντίδα αὐτῆ τὴν κρατοῦσε γερῆ καὶ γιομάτη ζωῆ. Μόλις τέλειωσε τὸ μνημεῖο, ὁ ὀργκνισμὸς της τσάκισε κ' ἔχασε ὅλα τὰ θάρρη ἢ ψυχῆ της. Μᾶς ἔλεγε:

— Τώρα πιά, πὸν τέλειωσε καὶ τὸ μνημεῖο του, δὲν ἔχω τίποτ' ἄλλο νὰ κάνω καὶ μπορῶ νὰ πεθίπω.

Καὶ πέθανε.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΣΤΕΡΝΟΓΡΑΦΟ. Στὸ γκαρσιὸ τοῦ «Νουμά» στᾷλ- θηκε τὸ ἀκόλουθο γράμμα προχτῆς:

Φίλε Νουμά,

Χτῆς ἐπέθανε ἡ «Καλλιόπη Καμπύση». Ἄγκαλᾷ κεί- μαι βέβαιος πὸς θὰ λάβατε γνώση καὶ θὰ κάνετε ὅ,τι χρειᾷ- ζεται κατοπιν ἑνὸς τέτοιου γεγονότος, δὲ νομιζῶ περιττὸ νὰ πᾶς τὸ θυμίσω. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη στοιχεῖα σπῆτι της πὸν νὰ μὴν εἶναι περιττά. Ἐπειτα καὶ στοὺς κληρονόμους της πρέπει νὰ θυμιστῆ πὸς δὲν πρέπει νὰ μείνη ἔτσι σκόρπια τὴσ ἔργασια. Ἐλπίζω κ: ἀπὸ ἄλλα μέρη νὰ παρακινήθοῦν. Ἄλλωστε θὰ εἶναι καὶ ἕνα εἶδος ἐπιχείρησι γι' αὐτοὺς πὸν δὲ θὰ τὸς βγῆ σὲ ζημία. Γράφω σὲ σᾶς γιὰτὶ εἶστε ὁ κοντινότερος θερρὸ ἀπὸ τοὺς δικούς μας γνώριμος στὴν οἰκογένεια. Ἐλπίζω νὰ μὴ νομῖσετε προσβλητικῆ αὐτῆ τὴν ὑπομνήσῆ μου σὲ σᾶς.

Σᾶς χαιρετᾷ Ἐνας πατριώτης του

Ἀθήνα 26/1/1910.

ΟΛΟ Κ' ΕΜΠΡΟΣ

Μαζώγησαν κάμποσοι νέοι φοιτητῆς ὅλοι τοῦ Πανεπιστημίου. πὸν δὲν τὸς ἔχει νεκρώσει τὸ νοῦ τῆς καθηγητολατρίας καὶ τοῦ σχολα- στικισμοῦ ἢ πρόληψῆ, πὸν κώσανε βαθιὰ καὶ στέρεα πὸς καιρὸς πιά εἶναι ἡ ἐπανάσταση νὰ ξαπλώσει καὶ στὰ σχολεῖα μας (ἄν καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἔπρεπε ν' ἀρχίσει) καὶ νὰ πάψει τὸ καη- μένο τὸ Ἔθνος νὰ ξεγελιέται καὶ νὰ στραβῶ- νεται ἀπ' τοὺς προκομένους του δασκάλους, κ' ἔβαλαν τὰ θεμέλια γιὰ ἕνα σύλλογο, πὸν σκοπὸ του ἔχει τὸ ξάπλωμα τῆς Ἰδέας.

Τὸ πρᾶμα ἀξίζει νὰ συγκινήσει κάθε πα- τριώτη ἀληθινὸ, πὸν πονεῖ τὸ Ἔθνος του, καὶ ἔξωρα, τοὺς ἀκάματους ἐργάτες πὸν ἠρωϊκὰ παλέψανε καὶ παλεύουν γιὰ τὸ μεγάλο Ζή- τημα. Ἄργᾷ προχώρησ' ὡς τῶρα ἡ γλωσσικὴ ἐπανάσταση, μὰ στέρεα, παίρνοντας γιὰ θεμέ- λια της τὰ πιδὲ ζωντανὰ στοιχεῖα τοῦ Ἔθνους. Ὁ φοιτητικὸς δημοτικιστικὸς σύλλογος εἶναι ἕνα μεγάλο βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός, μιὰ μεγάλη μεγάλη κατάκτησι. Οἱ καινούργιοι μας ἐπι- στήμονες, καθηγητῆς, δικηγόροι, γιατροί, θὰ κηρύξουν μεθαῦριο μὲ τὴν ἐξμῆ τῆς νιότης, τὴν ἐπανάσταση καὶ στὰ σχολεῖα. Ἡ ὥρα αὐτῆ δὲ θ' ἀργήσει καθόλου.

Λίγα ἴσως γιὰ τὴν ὥρα τοῦ συλλόγου τὰ μέλι μ' αὐτὸ τίποτε δὲ σημαίνει. Κ' εἶμαστε βέβαιοι πὸς, ἄν δὲν εἶτανε στὴ μέση τὸ σκιαχ- τρο τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος, γλήγορα γλήγορα ὁ σύλλογος αὐτὸς θὰ τραβοῦσε κάθε